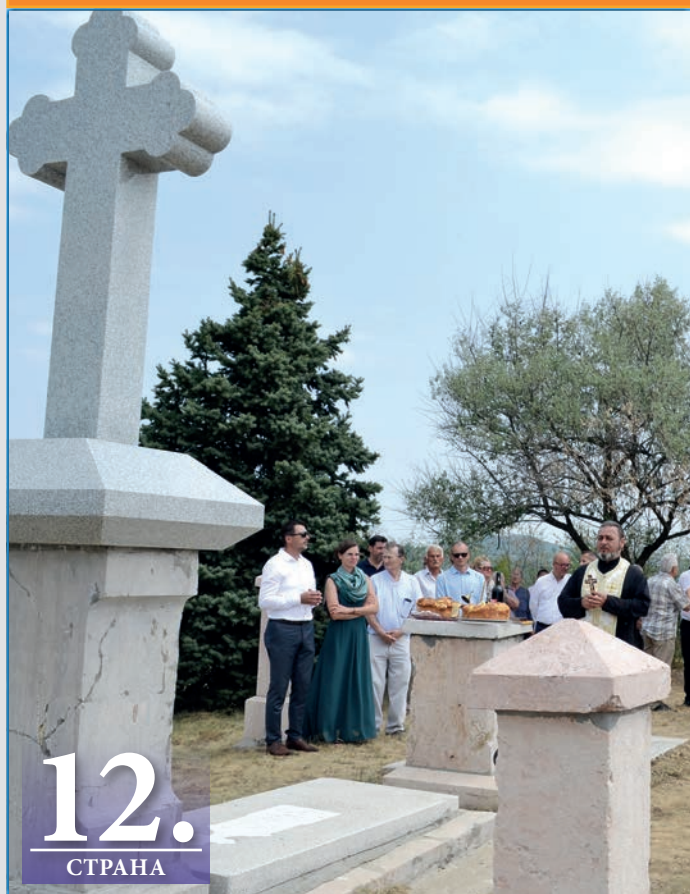

Озваничено истраживање новог енергента

Почаст деспоту Штиљановићу

СНН у посети принцу-наследнику

Сентандрејци прославили Преображење

САРАДЊА

Још један мађарско-српски меморандум

Заједно до стратегије употребе водоника као енергента

Потпредседница владе Србије и министарка рударства и енергетике Зорана Михајловић потписала је недавно с министром технологије и индустрије Мађарске Ласлом Палковићем Меморандум о разумевању у области обновљивог водоника између ова два министарства.

Договорено је да се формира радна група која ће размењивати важна стратешка документа и резултате досадашњег рада када је реч о употреби водоника као извора енергије.

„Србија тренутно ради стратегију развоја енергетике, наша идеја пре неколико месеци је била да у нашој стратегији енергетике можда и главно место има водонична стратегија. Овај Меморандум који смо данас потписали је основа да можемо заједно да радимо на водоничној стратегији. Меморандум нам даје основу да можемо да разговарамо како ћемо то применити код нас, и простор да можемо да размишљамо о пилот пројектима овде. Имаћемо заједничку размену докумената која се тичу чак и измена одређених закона како бисмо убрзали процес коришћења водоника“, истакла је Михајловићева.

Министар Палковић је подсетио на сарадњу са министарком Михајловић у прошлости и рекао да је након многих успешних пројеката ово што се дешава данас једна нова продуктивна фаза у области енергетике.

„Дискутовали смо о кључним питањима која се тичу енергетике и енергетским системима и закључили

да имамо сличне изазове као што су приступачност енергији, доступност енергије и свакако, цене енергије. Сада имамо још један нови захтев, а то је енергетска независност. Сви у Европи се суочавано са тешком ситуацијом и морамо да редизајнирамо наше приступе и сконцентришемо се на обновљиве изворе енергије“, рекао је Палковић.

Он је истакао да је други елемент енергетске независности повећан удео обновљивих извора енергије, али да су потребна и нова решења као у ситуацијама када је немогуће ослањати се на соларну енергију, у периоду године када нема сунца.

„Можемо да размишљамо о батеријама, и другим суп-

ЕНЕРГЕТСКА ТРАНЗИЦИЈА У ТОКУ

„Без обзира у каквој се кризи налазили и свет и Европа, без обзира на све муке које нас чекају пред зиму, нема одустајања од енергетске транзиције. Нема склањања из области зелених извора енергије, јер је то будућност и сасвим сигурно јесте корак ка енергетској безбедности“, нагласила је министарка Зорана Михајловић.

станцама као што је водоник. Зато смо и потписали овај Меморандум о сарадњи и говорили о три аспекта коришћења водоника. Како да га генеришемо, транспортујемо и како да га користимо“, додао је Палковић.

Иако, како је рекао, не постоји довољно искуства у овој области, Мађарска располаже одређеним искуством и сматра да је тренутно највећи кандидат за коришћење водоника као извора енергије област транспорта.

„Водоник се може користити као гориво за аутомобиле, али то доноси и велике технолошке промене. Мађарска има четири произвођача аутобуса који могу да праве аутобусе који иду на водоник. Важно је да разумемо бизнис модел коришћења овог извора енергије, јер се он не сматра горивом, што значи да ће морати да се мења доста ствари, легислатива, да би се водоник у већој мери користио, као што је на пример другачији порез и слично“, истиче Палковић.

партнер Србије, чак трећи по размени у ЕУ. Она је истакла да дугогодишње пријатељство и заједништво са Мађарском дају Србији могућност да у процесу енергетске транзиције размени и добије вредна искуства, као и помоћ да у транзицији Србија буде бржа и ефикаснија.

Министарка је подсетила на то да је Србија пре годину дана усвојила сет енергетских закона, и да је реч о најмодернијим законима у Европи. Посебно је истакла Закон о обновљивим изворима енергије, и нагласила да се ту већ налази простор за употребу водоника. Додала је да су као министарство изузетно поносни на то што су предвидели значај енергетске транзиције и унапред мислили и на водоник као извор енергије, јер је, како је казала, енергетска безбедност приоритет.

Она је рекла да ће министарства већ следеће недеље почети са заједничким радом: „Искрено се на-

У ТРЦИ ЗА БОЉУ ПРОДУКТИВНОСТ РАДА

„Морамо да поправимо ефикасност, продуктивност мађарског рада. Ту смо на око 75-80% од немачког нивоа, и то заостајање није последица међународних ланаца вредности, већ локалних мађарских компанија које још имају проблеме са продуктивношћу. Када је реч о трошковима, ту добро стојимо. Стопа инвестиција у Мађарској је 29%, европски просек је 21-22%, а у земљама Вишеградске четворке 19%. Дакле, ту смо најбољи. А ако погледате, на пример, индустрију батерија, то је хај-тек производња, присутне су три компаније, а стиже и четврта, као и комплетно окружење снабдевача. У аутомобилској индустрији, такође, Мерцедес је најавио трећу фазу своје фабрике у Кечкемету. Рекао бих да нам иде доста добро.

Србија је на истом колосеку, на месту на којем је Мађарска била пре пет, десет година. Видим исте међународне ланце вредности, исте компаније овде и у Мађарској, тако да нема много разлике. У основи, енергија ће бити изазов и за Србију“, закључује министар Ласло Палковић.

Он је нагласио да је са Министарством рударства и енергетике Србије данас договорено да се формира радна група како би Мађарска могла да подели своје искуство са Србијом.

„У оквиру те радне групе делићемо документа, поделићемо све налазе из нашег енергетског транзиционог плана, који је вредан 660 милиона евра. Поделићемо све наше стратегије које се тичу водоника и све резултате досадашњих пројеката“, рекао је.

Министарка Михајловић каже да су ови разговори важни за будућност у енергетској транзицији, као и да је Мађарска важан трговински

дам да ћемо у наредном периоду моћи да припремимо и да завршимо са српске стране нашу стратегију енергетике, а самим тим и водоничну стратегију и да ће јавност у Србији кроз одређене пројекте које будемо заједно радили видети шта у ствари значи употреба водоника. Надам се да ћемо једног момента поред тога што користимо енергију сагоревањем угља или ону добијену из сунца, ветра, гаса, коначно бити у прилици да користимо енергију коју ћемо добити из водоника“, закључила је Михајловићева.

Потписивању Меморандума је присуствовао и амбасадор Мађарске у Србији Атила Пинтер. ■

Министар Ласло Палковић о пројекту са Србијом

ПРОЈЕКТИ

Зелени водоник покретаће возила и машине

„После почетка конфликта Русије и Украјине, пред нама је нови захтев: морамо бити колико год је могуће независни од иностраних извора енергије. А у земљама попут Мађарске и Србије, тај захтев нас логички води ка обновљивим изворима енергије“, каже министар технологије и индустрије Мађарске Ласло Палкович.

Недавно посетом министра Палковића Београду, почела је сарадња Србије и Мађарске у области зеленог водоника (реч је о водонику добијеном коришћењем обновљиве енергије). Том приликом потписан је и Меморандом о разумевању о сарадњи на том пољу.

У Мађарској, тренутно имамо инсталисано 3 GW соларних капацитета, на 5 GW се тренутно ради и требало би да буде спремно до 2024, а до 2030. у плану је да имамо 12 GW. То је веома добро, али са друге стране, доступност те енергије зависи од временских услова и зато је неопходно обезбедити балансирање. А то је у Мађарској још већи проблем него у Србији, јер ми не можемо да градимо реверзибилне хидроелектране, пошто немамо планине, а тиме ни потребну висинску разлику. Али постоје и други начини за складиштење енергије. Ту су још батерије – Мађарска сада има највеће капацитете за њихову производњу у Европи после

Немачке – и, коначно, енергију ветра (које у Мађарској недостаје) и соларну енергију могуће је претворити у другу врсту енергије и ту на сцену ступа водоник.

О чему сће се на сасстанку у Београду договарали са српским партнерима?

Разговарали смо о водоничној економији. Мађарска влада је пре две године усвојила водоничну стратегију, и од тада је спроводимо, па смо српској министарки пренели да би нам било драго да поделимо наша досадашња искуства, као и да потражимо могуће заједничке програме. Даћу вам пример: тренутно радимо на великом пројекту чији је циљ да се истражи како се постојеће подземно гасно складиште може искористити за мешавину водоника, а то складиште се налази управо на српско-мађарској граници.

Неопходно је да установимо како се постојећа гасна инфраструктура

– укључујући цевоводе – може употребити за водоник. На почетку, сви су приметили да је водоник веома корозиван, али постоје решења како се то може превазићи. Слично је и са чињеницом да сагоревање водоника тражи материјале отпорније на високе температуре. Затим, правне препреке: тренутно је у Мађарској водоник класификован као опасан гас, што значи да сви који рукују њиме морају да имају посебну дозволу, а то ће морати да се мења.

Производи ли Мађарска данас водоник?

Тренутно, производимо само индустријски водоник, али он није „зелен“. Новим прописима предвиђено је, међутим, да ко жели да изгради нпр. соларну електрану, мора да обезбеди и одређени капацитет за складиштење енергије. У својој стратегији, определили смо се за стварање тз. водоничних долина, у близини нуклеарне електране у Пакшу, као и тамо где постоје значајни соларни капацитети. У околини Мишколца, на пример, имамо инсталисаних 500 MW соларне енергије.

Да ли су српске власници заинтересовани за све то?

Апсолутно. Српска влада има исте проблеме као и мађарска: ниједна од две земље нема излаз на море, као ни много извора енергије, и због тога би наше енергетске стратегије требало у некој мери да буду сличне.

Можемо ли да кажемо да је зелени хидроген следећа велика ствар у енергетици?

Ако се у Европи окренемо водонику, производимо га овде, али га неће бити довољно, јер и соларне и ветроелектране имају своје лимите, а то значи да ћемо морати да га увозимо. А то је онда бизнис-модел налик ономе који се односи на течни природни гас (ЛНГ).

Недавно сће казали да је намера

Мађарске владе да национална економија буде „мађарска, зелена и хај-тек“. Шта то конкретно значи?

Зелена, то је нешто што не можемо да бирамо, то је једини правац. Хај-тек је чињеница – ако погледате извештај ММФ-а од пре две године, када су процењивали индустрије различитих земаља и утврђивали колики је удео хај-тек категорије, Мађарска је досегла 70%, као и Немачка. По том резултату је, заправо, уз Немачку и Данску, Мађарска на врху листе ОЕЦД-а. А то да економија треба да буде мађарска, значи да треба да имамо производњу у Мађарској, не да она нужно буде у власништву Мађара.

Рекли сће да Мађарска не може да буде конкурентна на међународном плану, без повећања додате вредности. Како намерава сће да то постигне?

Уопштено говорећи, ако не жelite да будете „продужетак“ радне снаге немачке и других индустрија, онда, осим производње, морате да доведете и неке активности које доносе додатну вредност. Код нас то, међутим, већ функционише. На пример, у области R&D (research&development – истраживање и развој), Мађарска је једно од најпопуларнијих места, па тако Bosch ту већ има 4000 инжењера. Затим, значајна је јака локална снабдевачка база. То је такође случај, јер су компаније које су се опеделе због дугачких ланаца снабдевања из Кине и из целе Азије, током кризе са ковидом 19 и касније услед енергетске кризе, почеле да набављају више компоненти у Европи и у околним земљама. Ту је и селидба активности из других земаља, па ће тако нпр. Ауди започети производњу брэнда Сирга у Мађарској, уместо у Шпанији. Такође, многи боље плаћени послови, попут рачуноводства, администрације, управљања снабдевањем, све је то дошло у Мађарску.

Д. А.

ПОТЕНЦИЈАЛ ЗЕЛЕНОГ ВОДНИКА

„Употреба зеленог водоника је могућа у више области, а осим за складиштење енергије из других извора, најпре у саобраћају и у индустрији. У Мађарској, започели смо програм електрификације саобраћаја, нарочито аутомобила и аутобуса, а почели смо и да наручујемо возове за које је погон водоник. Боље напредујемо од других земаља, али још морамо много да урадимо. План је да 6000 дизел аутобуса заменимо аутобусима са погоном на водоник. За возила, отварају се две могућности. Прва, да директно сагоревају водоник у моторима са унутрашњим сагоревањем. Синтетичко гориво засновано на водонику је CO₂ неутрално. Друга опција је коришћење водоничних горивних ћелија за добијање електричне енергије која онда покреће возило.

Осим саобраћаја, велике су могућности примене водоника и у индустрији, рецимо, у производњи челика. Индустрији вештачких ђубрива је, такође, неопходна замена за гас“, каже господин Палковић.

ИНТЕРВЈУ

ЊКВ принц-наследник Филип и принцеза Даница Карађорђевић

Радо бисмо посетили и упознали Србе у Мађарској

У жижу интересовања јавности, Његово краљевско височанство принц Филип и принцеза Даница Карађорђевић доспели су следом недавних догађаја у краљевској породици, када је титула принца-наследника доспела у руке принца Филипа, након абдикације његовог брата, принца Петра Карађорђевића. Љубазношћу принчевског пара, за „Српске недељне новине“ поразговарали смо и о њиховом животу у Србији, свакодневним сусретима са људима у земљи и региону, визији и мисији коју имају, али и о одрастању њиховог четворогодишњег сина, принца Стефана.

Породица Карађорђевић у свету уметности

Праћећи неколико Ваших интервјуа у медијима, сичиемо утисак да сје више присушњи у јавности нећо раније. Да ли је Ваше недавно преузимање штићуле принца-наследника подстигло новинаре и целокупну јавност за већу заинтересованост за династију?

— Интересовање јавности за династију повећало се од тренутка мог и Даничиног венчања 2017. године. То је било прво краљевско венчање у Саборној цркви од 1922. године, након венчања мог прадеде краља Александра I и краљице Марије. Венчао нас је блаженопочивши патријарх српски Иринеј; стајали смо на истом ћилиму, на којем су током свог венчања стајали краљ Александар и краљица Марија, а кума на

венчању нам је била шведска престолонаследница Викторија. Пажњу јавности је привукло и рођење нашег сина, принца Стефана, који је први Карађорђевић рођен у Београду након 90 година. Његово рођење објавила су, уз благослов патријарха Иринеја, звона Храма Светог Саве, звона Манастира Жича и Звона на Опленцу. Нашим дефинитивним пресељењем из Лондона у Београд, на Видовдан 2020. године, пажња јавности је у већој мери фокусирана на наше активности и то је дефинитивно допринело већем интересовању за читаву краљевску породицу, наш живот и наше наслеђе. Због свега тога је и сам чин абдикације мог старијег брата Петра био у фокусу пажње српских, али и интернационалних медија.

ФИНАНСИРАЈУ СЕ ОД СОПСТВЕНОГ РАДА

Принчевски брачни пар Карађорђевић већ две године живи у Србији. Принц Филип каже да се веома брзо прилагодио животу у Београду, након година боравка у иностранству.

— Заједнички живот нам изузетно прија и у Београду се осећамо врло комотно и функционално. Живимо у центру града, а Стефан иде у државни вртић. Даница и ја смо наставили да радимо своје послове од којих финансирамо наш живот и трудимо се да све што радимо буде на корист државе и народа, колико год је то у нашој моћи. Даница је рођена Београђанка, иако је живела и школовала се у Паризу и Лондону. Она је уз оца уметника, великог српског сликара Цилета Маринковића, до танчина упознала дух Београда и то је успешно пренела на нашег сина, који је, такође, рођени Београђанин, али и на мене, који сам рођен у далекој Америци и свој живот до 2020. године везивао за Севиљу, где смо браћа и ја живели као мали, а касније и за Лондон.

Принц Филип испред портрета својих предака

Објасните за наше читаоце у Мађарској, шта се заправо сада догодило.

— Мој брат Петар је ту одлуку донео пре неколико година. Формализација те одлуке била је питање тренутка и она није била новост за чланове породице. Петар је одлучио да свој живот веже за Севиљу, тамо је развио успешан посао и жели да настави да живи у андалузијској престоници, близу наше мајке и сестара. Једино што сам ја, као његов брат, могао да урадим је, да испоштујем његову жељу и његову одлуку. Моја браћа Петар и Александар, као и сестре Сол и Луна, увек су једни другима били подршка и ослонац, и тако ће бити заувек.

Вероватно је била важна и Ваша spremност да прихватиш те одговорности? Шта сматраш да је најважније и који су Ваши циљеви?

— Систем наслеђивања по примогенитурџи је јасан. Након абдикације принца Петра, по аутоматизму ја сам постао принц-наследник. То заиста јесте одговорност, али у животу моје супруге и мене није се много тога променило. И пре Петрове абдикације смо се веома одговорно понашали према културно-историјском наслеђу наше породице и нашег народа. Тра-

диција нам је веома важна и то смо доказали и чином нашег венчања у Саборној Цркви у Београду, Стефановим рођењем у Београду и његовим крштењем, када га је блаженопочивши Патријарх српски Иринеј крстио погружујући га у воду из српских река. Трудимо се да поштовање и промоција традиције и културе нашег народа, а самим тим и династије Карађорђевић, буде део наше свакодневнице. Све што говоримо сведочи мо и личним примером и то јавност препознаје.

Веома сје често присушњи у Храму Светог Саве на литургији, а често Вас видимо и међу нашим народом у другим местима у Србији, веома често и на славама. Какви су Ваши утисци у сусрету са људима?

— Живимо недалеко од Храма Светог Саве и готово свакодневно смо у порти Храма, где Стефан воли да се игра. Наравно трудимо се да испратимо и богослужења. Наша Црква и православна вера су нам веома важни и зато нас често можете видети у ходочашћима. То је уједно и директни контакт са нашим духовним и културним наслеђем, али и са наслеђем и делом наших предака. Веома је важно да чувамо тај континуитет и да негујемо вредности које

Принчевски пар на Опленцу

наша Црква проповеда. Сусрет са нашим народом, како у Србији, тако и у региону, увек је срдачан. Људи су већ навикли да нас срећу и веома смо срећни због те својеврсне приности коју смо изградили у односу са нашим народом.

Праштили смо преко друштвених мрежа и медија Вашу њосеју Косову и Метохији, били сје у Црној Гори, Републици Српској, какви су ушисци са ших љушовања, љосебно са Косова? То је и љишине духовности.

— Косово и Метохија у животу сваког Србина заузимају посебно место. У последњих годину дана, два пута смо били у обиласку наших светиња и нашег народа на Косову и Метохији, и тај природно урођени осећај према Косову који носимо у себи, сваким одласком доле бива све јачи и емотивнији, а веза са Косовом и нашим наслеђем на Косову постаје чвршћа и темељнија. Никада се не

сметемо одрећи нашег наслеђа и наше историје на Косову и Метохији, и морамо учинити све да их очувамо и сачувамо. Што се Републике Српске тиче, ни сам не знам колико смо пута у последње две године били тамо. Ваљан нам је народ преко Дрине, баш као што нам је ваљан и наш народ у Црној Гори. Сусрет са нашим народом, како у Републици Српској, Црној Гори и Хрватској је исти као и сусрет са нашим народом у Србији — увек изузетно срдачан, присан и испуњен међусобним поштовањем и уважавањем.

Реципице нам нешто о љореклу Ваше мајке, о шоме наша јавност не зна много. Она је негдавно била у љосеји Вама и Београду. Посешили сје и Ојленац. Какви су односи са љородицом, оцем, браћом?

— Моја мајка, Марија да Глорија од Орлеана и Брагансе, је принцеза од Бразила и Португалије. Њен отац је

Мајка принца Филипа у посети Опленцу: Марија да Глорија од Орлеана и Брагансе

бразилски принц Педро Гастао од Орлеана и Брагансе, а мајка принцеза Марија де ла Есперанца од Бурбона-Две Сицилије. Моја мајка припада 6-ој генерацији директних потомака португалских краљева Жуана VI и 5-ој генерацији краља Педра IV, који је својој титули придодео „цар Бразила“. Рођака је у првом колену бившег шпанског краља Хуана Карлоса — њихове мајке су рођене сестре. Моја браћа Петар и Александар, као и сестре Луна и Соул и ја имамо изузетно близак однос са мајком. Увек је била изузетно посвећена, брижна и пожртвована мајка и захвални смо јој на свему што нам је кроз одрастање пружала, упркос врло специфичној породичној ситуацији, будући да знате да су се моји родитељи развели док смо ми били јако мали. Мој отац, престолонаследник Александар, убрзо након развода се оженио другом женом, Катарином.

Током последње посете моје мајке, принцезе Марије да Глорије, много смо шетали Београдом, ишли смо и на пијаци, на Опленцу, она је заједно са Даницом ишла у вртић по Стефана. Људи који су је сретали и упознали били су импресионирани њеном непосредношћу, али и сјајним познавањем културе и историје нашег народа. Ми се трудимо да бар два пута годишње посетимо породицу у Севиљи и очувамо породични дух заједништва и слоге. Волео бих да моја браћа и ја имамо исти однос и са нашим оцем, као што га имамо са нашом мајком, али тај однос тренутно, нажалост није такав. Радимо на томе да се то поправи. У нашој породици, као уосталом и у свакој породици, постоје одре-

ђене несугласице и није тајна да готово цела породица има не баш добар однос са нашом маћехом. Волео бих да мој отац проводи више времена са својим унуком, мојим сином Стефаном. Нажалост, није га видео три године и то ме чини бескрајно тужним. Мој отац је први Карађорђевић који је дочекао унука, и то у својој земљи. Србија до сада није имала три генерације Карађорђевића у Србији. Сада има и жао ми је што мој отац не ужива у тим благодатима. Али оптимиста сам и надам се да ће се то променити.

Како љроводиш лејшо, да ли су у љлану нова љушовања? Да ли сје имали прилику или љланираш да љосејиш српску заједницу у Мађарској, можда Сеншандреју или сл? Какве су Ваше везе са српском дијаспором широм свега, имаше ли коншакше?

— Мало смо се одмарали и током лета ћемо наставити да обилазимо нашу земљу и регион. Празник Преображења Господњег традиционално проводимо у Требињу. Што се тиче посете српској заједници у Мађарској, ми се унапред радујемо позиву и прилици да је посетимо и упознамо се боље са њеном свакодневницом. Наша дијаспора нам је веома важна и у будућности ћемо јој посветити много више времена. Заједништво је за нас веома важно и желимо да будемо својеврсни мост између дијаспоре и матице. То је наша дужност, обавеза, али и велика жеља.

Разговор водила: Добрила Боројевић

Принцеза Даница Карађорђевић: УЛОГА СУПРУГЕ И МАЈКЕ ЈЕ БЛАГОСЛОВ

На наше питање шта подразумева улога модерне, градске принцезе данас, принцеза Даница Карађорђевић каже да јој је веома значајно да остане аутентична и да води живот који ће имати одјека и бити пример. Динамичан уметнички живот њеног оца Цилета Маринковића, у детињству, а касније и кроз организацију изложби колажа и познавање протокола, знатно је утицао на то да сада веома сигурно корача у новим обавезама, које титула налаже. По професији је графички дизајнер, опредељена за издаваштво, каталоге, књиге. Ликовни израз — колаж излагала је на многобројним самосталним и колективним изложбама у земљи и иностранству.

— Наша визија је да осветлимо друштвене околности и оно што сматрамо да је значајно, а требало би да се побољша. Да се свакодневни живот наших суграђана и живот на дуже стазе заиста унапреди, али и води рачуна о традицији уз модерне вредности, које заступамо, почев од одрживе будућности. Филипу и мени највише је стало до подршке народу, да у значајним моментима људима дамо глас, помогнемо.

Ипак, за најважнију улогу супруге и мајке, каже да је благослов.

— Стефаново рођење у Београду представља значајан моменат у нашим животима, као и у животима многих поштовалаца Круне, јер је Стефан једини наследник из најмлађе генерације Карађорђевића. Заправо, после две генерације Карађорђевића рођених у егзилу, после безмало једног века, Карађорђевић потамак се родио на тлу Србије. Стефан је један веома радознао, динамичан и насмејан четворогодишњак. Воли да се дружи са својим вршњацима и свет посматра кроз игру, баш као и свако дете. Српски му је матерњи језик, а перфектно говори и енглески, интересује га шпански, с обзиром на то да често посећује баку у Севиљи. Стефаново одрастање у Србији је значајно, јер желимо да осети припадност свом народу, да упозна менталитет људи, дело и заоставшину својих предака, и историју велике породице којој припада.

Припадати династији Карађорђевић, која заузима централно место у историји српске културе, јесте од великог значаја и то веома поштујем. У том контексту свако Филипово и моје деловање носи велику одговорност, јер сматрамо да је наш рад допринос нашем друштву, и нашој дијаспори, а очување културног наслеђа које су нам наши преци оставили у аманет нам је приоритет. Стављамо традиционалне вредности у корист модерних идеја, које заступамо и кроз наше активности дајемо подршку и глас нашем народу, у Србији и региону, али и где год се наш народ налази.

У посети манастиру Високи Дечани

ДРУШТВО

Сусрећи њобратима у Баји

Сомборци на „Фишијади“

Једна од најпознатијих и најпопуларнијих гастрономских и културно-забавних манифестација у Мађарској, због пандемије прошле и претпрошле године, није могла да се одржи на начин, на који се одржавала ранијих година. Локална самоуправа града је тада одлучила да не одржи надалеко познат традиционални празник кулинарства, тј. „Фестивал

рибље чорбе“, већ је кување сузила на три локације и ограничила број људи, како би испоштовала здравствене мере.

Ове године су сви услови били ту за несметано одржавање „Фестивала рибље чорбе“. Риба се могла кувати на главном Тргу Св. Тројства, али и на осталим локацијама бачванског насеља. Многи су 9. јула омиљено јело

кували на Петефијевом острву, на трговима и улицама града, испред стамбених зграда или кућа. Мирисала је цела Баја. Гастрономски празник Бајаца није могао да протекне без културно-забавних програма.

И док су се мештани, њихови гости и многобројни туристи веселили, у згради Туристичког и информативног центра одржано је свечано вече за званице града. Позив да учествују на вечери био је упућен и руководиоцима града Сомбора, са којим су се Бајци побратимили још давне 1966. године.

Сомборци су се одазвали позиву својих побратима, па је у град на обали Шугавице допутовала петочлана делегација, предвођена Атилом Прибилом, помоћником градоначелника Сомбора. Они су се поздравили са својим домаћинима, градоначелником Кларом Њирати, Миклошем Хајдуом, замеником градоначелника, као и са Розалијом Прејнингер, саветником за прекограничне, међународне односе, који су претходно 25. јуна боравили у Сомбору и учествовали на традиционалној манифестацији „Сомборски котлић“.

Током вечери, одржане у бајском Туристичком и информативном центру, руководиоци побратимљених градова укратко су се осврнули на важност наставка сарадње између два насеља, у којој је застој проузро-

ковала пандемија. Пажња је била посвећена и предстојећим прекограничним пројектима и другим актуелним питањима, везаним за унапређење и развој сарадње Баје и Сомбора.

„Искрено се надам да ћемо сада, након пандемије, моћи да интензивирамо сарадњу. Није то био застој, на име, и за време пандемије ми смо остварили неколико прекограничних пројеката, а неки су и тренутно у току, али би било време да отворимо и нове пројекте, јер се неки већ завршавају. Посебно желим истаћи еколошки пројекат „Европски Амазон“, који повезује градове уз Дунав у Хрватској, Мађарској и Србији. Имамо један туристички пројекат са градом Баја, који обухвата туризам и спорт (кајакашки спорт, бициклизам итд.), али један од највећих изазова биће изградња новог прелаза код граничног прелаза Сантово-Бачки Брег. Ту се планира омогућавање прелаза великих теретњака, камиона. То нам је уско грло за наш економски напредак и напредак села уз границу. Пројекат је готов, добио је зелено светло наше и мађарске владе, и искрено се надам да ће у скорије време отпочети изградња новог, проширеног прелаза“, рекао је Атила Прибила, помоћник градоначелника Сомбора.

П. М.

Дојовори у Мохачу

Припреме за Дан народности

Са жељом да се што успешније организује Дан народности у Мохачу, у тамошњем Српском клубу недавно је одржан договор представника националних и етничких мањина. Осим представника Рома, који нису учествовали у раду форума, на скупу су своје мишљење у вези са целодневним програмом, који се предвиђа 17. септембра, изнели сви остали представници народности.

Српску заједницу је на заседању представљала Зорица Степанов, потпредседница Мохачке српске самоуправе и руководица месне Српске читаонице. Она је најавила да ће Срби бити заступљени у културном и у гастрономском делу програма. Госпођа Степанов је изразила наду да ће на Дану народности у Мохачу српски фолклор представљати чланови КУД-а „Банат“ из Деске. Пошто још није добила дефинитиван одговор од руководства „Баната“, на челу са председником Кристифорем Брцаном, хоће ли Дешчани моћи прихватити позив, наступ

фолклораха још увек није сигуран. Ипак, сви се надају да ће фолклорно друштво из Деске моћи да допутује у град на обали Дунава.

П. М.

Седница у Печују

Народносни савет о фестивалу

У згради Самоуправе града Печуја, одржано је заседање Народног савета, на чијем се дневном реду нашла само једна тачка, која се односила на организацију Фестивала традиције и културне баштине народности у Печују.

Форумом је председавао Иштван Аут, саветник за народности при посланичком телу града Печуја, који је изразио наду да ће бити више учесника ове године на овој народносној манифестацији, а приредба ће добити знатно више рекламе у односу на прошлу годину.

Он је подсетио да ће се Дан града Печуја ове године одржати 1. и 2. септембра. Другог дана простор ће бити резервисан за братимљене и партнерске градове, међу којима се налази и Нови Сад, који је ове године Културна престоница Европе. Могућности за вођење разговора са делегацијама, па тако и новосадском, биће како 31. августа, када се очекује долазак гостију са разних страна, тако и 2. септембра.

Саветник за народности је замолио присутне да присуствују представљању побратимљених и партнерских градова на главном тргу града, које ће бити уприличено током поподневних сати. Уједно, предложио је да се изради заједнички поклон представничких тела националних и етничких мањина, који ће моћи да се

уручи делегацијама које обилазе Печуј. Предлог је једногласно усвојен.

У наставку форума говорило се о 3. септембру, када ће се одржати Фестивал традиције и културне баштине народности у Печују, са циљем да се представи њихова традиција, шароликост културе и гастрономије. Што се тиче представљања српске културе, на молбу Печујске српске самоуправе, фестивал ће својим наступом увеличати подмладак КУД-а „Банат“ из Деске.

П. М.

Са празничне прославе у Сентандреји

ДУХОВНОСТ

Невреме није омело прославу Преображења

У Сентандреји је традиционално, молитвеном речју и свечаним програмом, прослављен велики српски празник Преображење. Упркос екстремно високој температури, а касније и невремеену, на прослави се окупио велики број верника, мештана и гостију из других крајева Мађарске и Србије.

Прослава Преображења, која сваке године обоји овај живописни градић на Дунаву у посебне свечарске боје, отпочела је осамнаестог августа празничним бденијем. На сам дан празника, 19. августа, у Преображењској цркви, која се отвара једино за овај празник, с благословом епископа будимског Лукијана, Свету архијерејску литургију служио је епископ браничевски Игњатије, а вечерње богослужење протојереј-ставрофор Војислав Галић, уз саслужење свештеника Епархије будимске и Митрополије црногорско-приморске.

Богослужења су својим појањем улепшали чланови хора „Јавор“. На крају литургије обављено је благоси-

љање виноградарских плодова, а после вечерње службе освештан је колач и благосиљано кољиво. Затим је у порти храма, пред свештенством, Жолтом Филепом, градоначелником Сентандреје и многобројном публиком, одржан културно-уметнички програм.

Душан Вуковић, уметнички руководилац КУД-а „Табан“, који је поред Српског клуба из Сентандреје, био један од организатора прославе, поздравио је све присутне и најавио госте, учеснике програма, дечје плесне групе из Србије: КУД „Ђерђев“ из Зрењанина и КУД „Виноград“ из Гудурице.

Фолклораши су затим повели коло, у које су се ухватили и остали при-

сутни, а међу њима и владика Игњатије. Уприличена је и шетња од Преображењске цркве до Главног трга, где се, као и ранијих година, повело коло око Трговачког крста.

са вокалним интерпретатором Николом Скорићем. Велико невреме није растерало присутне, јер је покривена тераса ресторана „Корнер“ пружила уточиште и оркестру

У вечерњим часовима на Тргу Цара Лазара, уз богате српске гастрономске специјалитете, госте је забављао оркестар „Село“ из Ловре,

и гостима. У одличном расположењу, славило се до касних вечерњих сати.

Катарина Бачи Павловић

СВЕЧАНО И У СТОНОМ БЕОГРАДУ

Празничну свету литургију и проповед, поводом празника Преображење, 20. августа, у Стоном Београду, служио је протојереј Павле Каплан. Како сазнајемо том приликом су за певницом били отац и син Милан и Дејан Дујмов. После литургије освештано је грождје и подељено верницима, што је иначе традиционални обичај у овим крајевима.

ТРАДИЦИЈА

Фолклорно усавршавање

Заједничка обука српских играча

У Морахалому је овога лета одржан пети „Српски дејчи фолклорни камп“, који је окупио

четрдесетак младих фолклораха из два српска културно-уметничка друштва – једног са југа, а другог са севе-

ра Мађарске. Чланови подмлатка КУД-ова „Банат“ из Деске и „Рузмарин“ из Калаза, предвођени Зорицом Косновски и Перицом Дунајем, имали су идеалне услове за рад у Зеленој кући и шумској школи, у популарном

бањском градићу наомак Сегедина. Стручни рад са фолклорашима овога пута био је поверен Љубомиру Милету Вујчину, познатом кореографу из Врбаса, који је наставио рад започет са играчима у Батањи. Поред њега, стручну помоћ члановима подмлатка из Калаза и Деске обезбедили су и Дејан Првановић и Урош Балтић,

кореографи из Краљева, са којима Дешчани имају вишегодишњу сарадњу.

Девојке и дечаки увежбавали су кореографије: „Владичин Хан“, „Влашке игре“ и „Драгачево“. Током предневних и поподневних сати кампери су радили марљиво и вежбали са циљем да продубе своје играчко и певачко умеће, и науче кореографије.

У слободно време одлазили су на купање и сунчање, а у вечерњим са-

тима пекли ћевапе и сланину, дружили се, ишли у биоскоп и учествовали у друштвеним играма. Сумирали су своје знање, а незаобилазне су биле и тзв. плесачнице.

Резултати напорног рада могли су се уочити и приликом завршног наступа у Српском културном центру „Коло“. У склопу манифестације „Срби и Мађари са две стране границе“, чланови Плесне групе „Банарин“ (заједнички омладински плесни ансамбл КУД-а „Банат“ и КУД-а „Рузмарин“), којима се у програму придружила и Женска певачка група КУД-а „Tiszagyöngye“ из Новог Кнежевца, у Србији, потврдили су своје играчке квалитете и доказали да српски фолклор у Мађарској има праве наследнике.

Млади фолклораши из Деске и Калаза испраћени су бурним аплаузима, а своје одушевљење није крио ни Золтан Ногради, градоначелник Морахалома, који се налазио у редовима публике.

Приређивање овогодишњег кампа материјално су подржали: Уред премијера и Фонд „Бетлен Габор“.

П. М.

Пети Српски музички табор

Мохачани негују тамбурашку музику

разни пропратни програми.

На крају петодневног музичког усавршавања, на дворишту мохачког Српског клуба, одржана је и свечана завршница кампа. Она је уприличена испред седишта месних Срба, где су се окупили родитељи полазника табора, родбина, чланови

У организацији Самоуправе Срба у Мохачу, у том граду на обали Дунава одржан је пети по реду Српски музички табор. На позив Зорице Степанов, потпредседнице Мохачке српске самоуправе, пријавили су се многи са циљем да усаврше своје тамбурашко знање и науче нове српске мелодије, као и песме других народа.

Одлука је пала да се едукација музичара не спроводи у Српском клубу, већ у „Свилари“, новој културној четврти, која се сматра новим центром приредаба града Мохача и где се свакодневно могла чути тамбурашка музика. Са младим тамбурашима радили су Тамаш Балог Церна и познати мајстор на тамбурици, чувени музички педагог Јожеф Ковач Вершенди.

Хармоникашки таленти су радили под стручним руководством хармоникаша Марка Челинца. Током кампа нагласак је био стављен на стручни рад, свирање и учење. Према вешто конципираном програму деца су сваког дана, током преподнева, учила српске песме и кола, као и мађарске мелодије, а поподне су их очекивали

клуба и заљубљеници у српску народну музику. Много људи је дошло да послуша шта све су млади музичари научили током рада табора и нису се разочарали.

Чули су веома талентоване свираче, које су предводили врсни тамбураши Јожеф Ковач Вершенди и Тамаш Балог, као и сјајни хармоникаш Марко Челинац.

Табор је и ове године у потпуности постигао свој циљ. Млади мохачки свирачи су продубили тамбурашко и хармоникашко знање, а уједно им се пружила прилика да се друже и образују у породичној атмосфери.

Реализацију овогодишњег свирачког кампа у Мохачу, помогли су Уред премијера и Фонд „Бетлен Габор“.

П. М.

Манифестација „Игре народа“

Вече српског фолклора у Баји

„Игре народа“, назив је серије културних приредаба, која се реализује у организацији Бајског маркетиншког друштва са органиченом одговорношћу. Прикључивши се овој фирми, у склопу серијала културних манифестација, у организацији Самоуправе Срба у Баји, одржана је „Српска плесачница“.

На Тргу Калман Тот, који је отворен само за пешаке, на радост многобројних заљубљеника и поштовалаца српског фолклора, претпоследњег викенда у јулу повело се коло, а музичку пратњу играчима је обезбедио Оркестар „Забавна индустрија“ из Душнока. Током вечери доминирале су српске народне игре, попут Ужичког кола, Моравца, Шесторке и осталих популарних игара, а биле су заступљене и радо игране игре других јужнословенских народа.

У најужем центру града, који је надалеко познат по Фестивалу рибе чорбе, одјекнуле су и омиљене српске народне песме, које се радо певају, а љубитељи српског фолклора умеју уз њих и да заиграју.

Самоуправа Срба у Баји, као главни организатор „Српске плесачнице“, имала

је разлога за задовољство. Велики број људи се појавио на приредби која је окупила младе и старе, који су заједно играли, веселили се и уживали.

Успешно организована и реализована „Српска плесачница“ свакако даје подстрек и организаторима, члановима Бајске српске народносне самоуправе, да и убудуће организују сличне манифестације.

Циљ Самоуправе Срба у Баји је да већински живаљ и припаднике осталих народности што боље упозна са богатством српске културе. Већ током јесени пружиће се прилика за представљање дела историјата српског театра. Тада ће ССБ организационо подржати Српско позориште у Мађарској у достојном обележавању 250. годишњице рођења Јоакима Вујића, „оца српског позоришта“, који је рођен 1772. године, у Баји. ■

Српске судбине током револуције 1848/1849. године (39)

ФЕЛТОН

Размирице Саве Вилинског са оцем

Годинама су се међу њима таложили неслога, неразумевање, одбојност и сукоб. Одувек је Сави задавао муку тај недостижни див са магичним каменом на врху главе.

Сава Вилински је и пре често био у размирици са оцем. С временом, трвења и сукобљавања постајала су све учесталија. Годинама се међу њима таложиле неслога, неразумевање, одбојност и сукоб. Одувек му је задавао муку тај недостижни див са магичним каменом на врху главе.

Свако наредно писмо само је увећавало ону невидљиву гомилу тешког камења која се годинама гомилала на Савиним прсима. Са тешком озлојеђеношћу читао је очев прекор и осуду. У њему се појави тескоба и безнађе. Замерао је оцу што је тако затуцан, тврдокоран, што не жели да га саслуша и што неће да му изађе у сусрет, а опет, изнад свега је жудео за топлим и заштитничким очинским загрљајем. Управо је сада желео да га отац разбере, да му д подршку, да се поноси њиме! Помисли како никада нису успели да изграде присније односе. У очевом присуству Сава се увек осећао попут бујног потока који

узалуд трага за узаним жлебом којим би могао да отиче низ кобни обруч високих мрких планина. Оца је упоређивао са високим неосвојивим обронцима. Био је очајан и беспомоћан, а такав осећај све је више растао и бубрио. Сва та наталожена напетост на крају је прокључала, а мржња подивљала.

Осећао је да је све спремнији да се одлучно супротстави очевој чврстој вољи.

Млади Вилински све чешће је у друштву свог будућег таста свраћао у кафану „Пилвакс“. Ту се водила жучна расправа о књизи „Популарна историја француске револуције“ Етјена Кабеа, француског филозофа и социјалисте утописте. Занесени Шандор Петефи усхићено је наводио цитате у оригиналу, али и у преводу на мађарски. У једном тренутку песник намерно направи дужу паузу. Завлада тајац.

„Већ подуже време“, подиже високо у вис Кабеову књигу, „свакога јутра

и сваке вечери неизоставно читам ову мудру и предивну књигу! То је моје ново Јевађеље! Читајући ову свету књигу схватио сам да на свету постоји само једна религија, а та религија се зове - Слобода! Дубоко верујем да ће ускоро настати једно необично, изванредно доба! Но, треба да знате, то ће уједно бити и крваво доба! Зар ви одиста мислите да преображај људског рода може да се оствари и без проливања крви? Онај ко тако мисли, тај није достојан Слободе! Човечанство је једном у далекој прошлости већ задесио Велики потоп, но, сада је дошло и то време да га поново заде-си још већа стихија! Но, овај пут то ће бити Крвави потоп!“, кликтао је еуфорично Петефи. После ових речи сводове простране кафане заплусну гласно клицање и силан аплауз. Усхићени „мартовски младићи“ жучно су дискутовали о Петефијевом говору и о начелима француских јакобинаца. И Сава Вилински је острашћено упијао нове мисли и идеје. На крају сваке расправе окупљене би

захватио екстатични талас искреног одушевљења.

Сави се причини како је први пут у животу одиста срећан! Био је примљен, од свих прихваћен и вољен. Аулелија га је обасипала пољупцима, времешни Барди је уживао у његовом друштву, једино је госпођа Барди била мајчински забринута и помало уздржана. Но, Сава томе није придавао већи значај. (...)

Драгомир Дујмов

Етјен Кабе, француски филозоф

ВРЕМЕПЛОВ

а обустављени су 14. септембра, када су Срби потписали споразум о повлачењу тешког наоружања на 20 километара од Сарајева.

30. августа 2004. — На Илици код Сарајева ухапшен је Рамиз Делалић Бело, осумњичен да је 1. марта 1992. на свадби на Башчаршији убио једног од сватова Србина Николу Гардовића. То убиство продубило је поремећене међунационалне односе и убрзало почетак рата у Босни и Херцеговини.

складу са договором у Лондону команда босанских Срба повукла је око 1000 својих војника, а заједно са њима повлачила се и колона цивила избеглица српске националности. У нападу „зелених беретки“ (босански Муслимани) на колону, погинуло је 22, а рањено око 50 људи.

30. августа 1995. — Авиони НАТО-а почели су серију напада на српске положаје у Босни у покушају да присиле руководство босанских Срба да прихвати мировни план за БиХ. Напади су уследили два дана након што је у минобачачком нападу на Сарајево убијено 37 људи,

25. августа 1991. — Умро је бивши поглавар Српске православне цркве патријарх Герман. Након што се разболео на његово место је 2. децембра 1990. изабран патријарх Павле.

25. августа 1995. — Од експлозије гранате на сарајевској пијаци Маркале погинуло је 37, а рањено 85 људи. Представници УН у Сарајеву оптужили су босанске Србе за масакр цивила, а два дана касније авиони НАТО бомбардовали су постројења Војске Републике Српске.

26. августа 1521. — Турци су под командом султана Сулејмана Другог Величанственог освојили Београд и прогласили га за седиште Смедеревског санџака. Београд је постао погранична тврђава из које је турска војска нападала Угарску и Аустрију.

26. августа 1944. — На захтев избегличке владе Краљевине Југославије краљ Петар Други Карађорђевић посебним указом одузео је команду генералу Дражи Михајловићу и позвао војску да се стави под команду Јосипа Броза Тита. Краљева одлука објављена је преко радија 12. септембра.

27. августа 1907. — Краљ Србије Петар Први Карађорђевић положио је камен темељац за зграду парламента у Београду по пројекту архитекте Јована Илкића. Градња је трајала готово 30 година, а прво заседање скупштине Југославије у њој је одржано 20. октобра 1936.

28. августа 1910. — На свечаној седници Народне скупштине у Цетињу, кнежевина Црна Гора је проглашена краљевином, а кнез Никола I Петровић краљем.

28. августа 1991. — Умро је бивши поглавар Српске православне цркве патријарх Герман. Као Хранислав Ђорић замонашио се 1951. у манастиру Студеница, а за црквеног поглавара је изабран 1958, после смрти патријарха Викентија. Након што се разболео, на његово место је 2. децембра 1990. изабран патријарх Павле.

29. августа 1526. — У бици код Мохача турска војска под командом Сулејмана Другог Величанственог победила је трупе мађарског краља Лудвига Другог, који се приликом повлачења утопио у реци. Угарска држава се распала на три дела: један је потпао под Турке, другим је завладао угарски владар Иван Запоља, а трећи је дошао под власт Хабсбурга, који су након Запољине смрти 1540. преузели угарски престол.

30. августа 1942. — Усташе су у Сремској Митровици у Другом светском рату стрељале Саву Шумановића, једног од најбољих српских сликара између два рата. Његове велике композиције „Доручак на трави“ и „Пијана лађа“ убрајају се међу најзначајнија дела модерног српског сликарства.

30. августа 1992. — Прекинута је петомесечна српска опсада Горажда. У

Усташе су 30. августа 1942. у Сремској Митровици стрељале Саву Шумановића, једног од најбољих српских сликара између два рата.

ЕТНО

Још један вид неформалног образовања

Дешчански Камп ручне радиности

У склопу Интеррег ИПА програма прекограничне сарадње Мађарска-Србија, а у организацији КУД-а „Банат“, у Дески је одржан Камп ручне радиности, посвећен техници прераде влакнастих биљака.

У раду кампа учествовало је 45 полазника, међу којима су се налазили и партнери Дешчана из Србије, чланови Уметничког удружења талената „Талентум“ из Суботице. Дешчани, предвођени Кристифором Брцаном, председником „Баната“, конципирали су заиста занимљив програм, који је окупио бројне основце у Културном, образовном и духовном центру „Свети Сава“.

Обрада дрвета је активност или ве-

штина прављења предмета од дрвета, а укључује и прављење намештаја и резбарство. Обрадом дрвета, која има дугу традицију, бави се више различитих заната: тесарски, дрводељски, качарски или пинтерски, коритарски, коларски и столарски занат. Дрво се одвајкада прерађивало на више начина, па су се на просторима који су били богати шумама развили занати који су прерађивали дрво.

Прерада дрвета, трске и других влакнастих биљака и данас је популарна, па су и главни организатори Кампа ручне радиности у Дески нагласак ставили управо на ову делатност. Пропратни програми су се, такође, одвијали у овом знаку, па су учесници табора посетили Сегедин-Тапе, где функционише Удружење „Gyékényből Szótt Egyesület“ (у дословном преводу „Удружење ткано од рогоза, хасуре“). Боравили су и у Кишзомбору, где су погледали знаменитости насеља, са посебним освртом на кукурузни лавиринт.

Полазници кампа током шест дана радили су од 9 сати пре подне, до 16 часова поподне, подељени по гру-

пама. Пошто је било разних узраста, носиоци пројекта су одлучили да споје децу 1. и 2. разреда, као и полазнике 3. и 4. разреда, а било је и учесника који су раније похађали основну школу. Наравно за њих су били одређени посебни задаци...

У програмској понуди ручних радиности нашла се прерада трске, израда разних фигура, рад са љуштиком, а од дрвета су прављени мали девојачки сандуци, држачи салвета и друге занимљиве ствари.

Шест дана кампа прохујало је веома брзо. Деца су уживала, а радионице приређене у Центру „Свети Сава“ представљале су додатни степен развоја неформалног образовања за децу, као и међусобно дружење.

И овогодишњи „Камп ручне радиности“, који је имао прекогранични карактер, доказао је да има потребе за оваквом и сличном едукацијом, са циљем да се сачувају стари занати и унапреди развој креативног деловања младих, који су жељни да

упознају посебан свет ручних радиности.

П. М.

НЕВЕН

Радови наших гимназијалаца

Чудесни свет књига

Родио сам се у породици у којој сви читају. Књиге су код нас често биле први избор за поклоне. Најбољи поклон без грешке. Као мали јако сам волео оне тврде, ја сам их звао „дрвене књиге“, које можеш пипнути, показати где је око, глава, ауто, маца, куца. Можеш је слагати и повртати, а и возити, маштати.

Говорили су ми: „Књига је да се чита.“ Мислим да нису заиста видели да је још тада та књига утицала на моју машту у игри. Касније, када сам научио да читам, отворила су ми се врата ка новим световима, авантурама и маштаријама.

Још као деци, родитељи су нам неретко говорили да „наша машта може свашта“. Признајем да су то од мене у мојим дечијим несташлуцима и експериментима често и доживели. И сваки пут када сам упливао у свет једне књиге, она ме је подстицала на нове. Књиге нас воде и у свет невероватних животних прича и ликова, живимо више од једног живота, обилазимо места о којима смо до тада могли са-

мо да сањамо. Негде сам прочитао да скуп слова на папиру има велику моћ. Тек сада схватам шта то значи. Књига нас одводи лако у прошлост, или у будућност, упознаје нас са различитим личностима, подстиче да размишљамо о себи и другима. Од првих прича за лаку ноћ, преко школских лектира, па све до литературе која нас тек чека, књиге нас прате кроз живот и уз њих непрестано растемо.

Књига ми је каткад најбољи пријатељ. Са њом путујем светом, пењем се на Еверест, једрим океаном, доживљавам авантуре Косингаса и Хобита.

Када пожелим да окусим живот на пустом острву узимам књигу и закорачим у нови, чудесни свет. За мене не постоји добра или лоша књига. Све су ми подједнако драге и у свакој проналазим нешто ново, до тада непознато, занимљиво и корисно. Скоро са сваким ликом имам нешто заједничко. Као да нас спаја нека невидљива нит, која касније расте, увећава се и постаје саставни део мог живота и бића.

Толико има књига да ми се чини да свако може у некој од њих да пронађе себе, своју земљу, или галаксију из снова.

Вељко Љубојевић, 9/ц
Српска гимназија „Никола Тесла“
у Будимпешти

*

ПЕСМЕ ТИСЕ ВАСИЉЕВИЋ

Незаборавни школски дани

У школи кад смо били дружили се и забавили. Али ево крај године ове за нама плачу школске зоре. Помисао на основну школу подсећа ме на нашу победу. Али сад се растајемо од успомена старих увек их се сећај, немој да их жалиш.

*

На дан 16. јуна

Та учioniца успомена пуна. Одлазимо из основне школе, немој жалити, пођи у лов на авантуре нове.

Сад кад схватим колико лепих успомена има, нећу чекати, поделићу их са свима.

Успомене су лепе, зато памти речи Бранкове: „Од колевке па до гроба, најлепше је ђачко доба!“

*

Сећање

Сећање на пријатеља је драго, Имати правог пријатеља је благо. Пријатељ се сећа и доћи ће помоћи, И у току дана и ноћи.

Кад одеш у други свет, Правиш полет, Никад да не заборавиш, Да на њега мислиш.

Сећање се јавља, Број у телефон се ставља. Зато пријатеља зови Да те он не заборави.

Сећање на пријатеља је драго, Имати правог пријатеља је благо. Пријатељ се сећа и доћи ће помоћи, И у току дана и ноћи.

ГОСТОВАЊЕ

Нови контакти фолклораша „Опанка“

ИНФО

Црногорска прича помашког КУД-а

После две године паузе, фолклораши КУД-а „Опанке“ из Помаза, гостовали су у Црној Гори. Од четири позива која су имали, изабрали су Фолклорни народносни летњи фестивал у Бару и Петровцу, на коме су гостовали први пут.

На фестивалу у Црној Гори представило се 35 фолклораша КУД-а „Опанке“. Поред Помазлија, учествовала су и два КУД-а из Пољске и Молдавије и један из Бугарске. У року од недељу дана, имали су два наступа: први је био у Бару, а други у Петровцу.

У заједничком једноипочасовном програму чла-

чекао. Били смо смештени на лепом месту у Бару. Све је прошло ван очекивања. По повратку кући, одмах смо почели да се припремамо за фолклорни камп на Балатону- изјавила је за наш лист Аница Шошић Крунић, уметнички руководица КУД-а „Опанке“.

К. П.

нови КУД-а „Опанке“ извели су четири новије кореографије: „Ибарски Колашин“, „Влашке игре“, „Шопске игре“ и „Македонизију“, и то у новим народним ношњама. Публика је, како су нам рекли чланови ансамбла, топло примила и извођаче и програм.

У слободно време, један дан су провели са осталим учесницима на бродском излету за Будву, а посетили су и Стари Бар. Имали су и мало времена да се окупају у прилично топлој мору.

– Организатор Зоран Левешки, срдечно нас је дочекао.

Били смо смештени на лепом месту у Бару. Све је прошло ван очекивања. По повратку кући, одмах смо почели да се припремамо за фолклорни камп на Балатону- изјавила је за наш лист Аница Шошић Крунић, уметнички руководица КУД-а „Опанке“.

2022. AUGUSZTUS 28.

LÓRÉVI BÚCSÚ

2022. augusztus 28. 19:00
BÁL, Radovan Maric Zenokarának közreműködésével

2022. augusztus 29. 19:00
Magyarországi Szerb Színház Irodalmi estje, majd zenés mulatság

БУЧУРА У ЛОВРИ

28. август 2022. 19:00
САЛ - симфонички оркестар Радвана Марича

29. август 2022. 19:00
Српски позориште у Мађарској: Књижевна веч, после дружења уз музику

Támogatók/Pokrovitelji:

Magyarországi Szerb Önkormányzat Lőrinc
Organizátor: Српска самоуправа Ловра

Срдечно вас позивамо на црквену славу
УСПЕЊЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

У Српском Ковину, 28. августа 2022.

9.00 часова - Света литургија, коју прати Српски хор „Свети Серафим Саровски“ из Зрењанина
11.00 часова - фолклорни програм КУД-а „Табан“, игранка и славски пријем

Организатор:
Српска самоуправа Српски Ковин
Покровиоци:
Уред премијера и Фондација „Бетлен Габор“

Ове седмице издвајамо следеће мултимедијалне садржаје:

Тајна празника - Преображење
Господње

Камп троговима српских
тврђава и историје

Празнично бденије
у навечерје Преображења

ФОТО: Илинданска
прослава Будимпешти

ФОТО: Прослава Срба
из Сентандреје и околине

Аутор рубрике: Владимир Марковић

*Напомена: графички QR код можете скенирати било којом апликацијом са QR читачем (QR reader) или употребом сервиса Гугл сочиво (Google Lens)

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СРБСКЕ

НАРОДНЕ НОВИНЕ.

www.snnovine.com

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ – Лист Срба у Мађарској ◇ Издавач: Српско културно и медијско предузеће (ДОО-КфТ) ◇ За издавача: Зорица Јурковић Ембер ◇ Главни и одговорни уредник: др Драган Јаковљевић ◇ Финансијер: Кабинет мађарског премијера (Ministerelnökség) и Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. ◇ Фоторепортер: Иван Јакшић ◇ Седиште редакције: Nagymező u. 49, 1065 Budapest ◇ Поштанска адреса: Szerb Országos Önkormányzat, Szerb Hetilap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ◇ Имејл уредништва: snnbudimpesta@gmail.com ◇ Web: www.snnovine.com ◇ Графички њелом листа: Тибор Фукулс ◇ За штампању: Szedéstűköt Bt.: Ференц Ибош ◇ Текстуралне прилоге и фотографије примамо искључиво у електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу са расположивим новинским простором. ◇ СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ су 2013. године награђене угледним друштвеним признањем – ВЕЛИКОМ ПЛАКЕТОМ УДРУЖЕЊА КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ, за објективно и правовремено информисање, неговање српског језика и ћирилице и јачање веза српске заједнице у Мађарској са матичном државом Србијом и Удружењем књижевника Србије. ◇ HU ISSN 2061-0238

РЕПОРТАЖА

Ходочашће на Ђунтир

Заслуге Стефана Штиљановића ни данас не бледе

Деспот Стефан Штиљановић и данас ужива велико поштовање међу Србима из мађарског и хрватског дела Барање. Стога су се неки од њих и ове године окупили на Ђунтиру, са циљем да одају пошту некадашњем капетану, браниоцу Шиклоша.

На узвишеном месту близу града, међу виноградима, где су дуго почивали земни остаци Стефана Штиљановића, српски православни верници су се 7. августа, у недељу, поклонили успомени на последњег кнеза паштровског и добротова, који је својим делом задужио житеље града, првенствено бранећи их од Турака.

Ходочасно место барањских Срба и данас представља локацију на којој се мора стати, разгледати и помолити. Нема Србина и Српкиње, који на Ђунтиру неће доживети неописив осећај и посебне емоције. Иако је прве недељу у августу владала тропска врућина, многи су се одазвали позиву Шиклошке српске самоуправе, да дођу на Ђунтир и поклоне се успомени на деспота Штиљановића.

Пре одласка на некадашње гробно место светитеља, у шиклошком српском православном храму Свету литургију служио је јереј Милан Ерић, парох печујски, администратор шиклошке парохије, а богослужењу су присуствовали и руководиоци Шиклоша: градоначелник Габор Ригл, његови заменици Тамаш Мојзеш и Атила Хирди, као и четворочлана делегација Општине Ириг из Србије, у

саставу: Оливер Огњеновић, начелник општинске управе, Федор Пушић, шеф Кабинета председника општине, Ђорђе Каленатић, члан Општинског већа задужен за културу и спорт и Никола Бојчић, председник Канцеларије за младе у Иригу.

У склопу Свете литургије јереј Милан Ерић одржао је свечану славску беседу, приликом које је, између осталог, рекао:

„Окупили смо се овде, у древном Шиклошу, да се помолимо Богу и великом војнику Христовом, Светом Стефану Штиљановићу. Сви знате и сви сте чули ко је био свети Стефан Штиљановић, али морамо поменути увек његово име, јер је он то заслужио, а ми га помињемо неколико стотина година. Да Бог да, да га помињемо још пуно пуно година! Он је био, пре свега, добар човек, велики војсковођа, кога су веома ценили чак и Турци.“

Јереј Ерић је у наставку своје беседе говорио о богоугодним делима деспота Стефана Штиљановића, дубоком поштовању које је уживао као добротвор и последњи кнез паштровски, његовом упокојењу и судбини земних остатака свеца. Данас, његове мошти почивају у ризници Саборне цркве у Београду.

Након Свете литургије, присећање на свеца настављено је на Ђунтиру, некадашњем гробном месту деспота, где је служен молебан. У присуству бројних српских православних верника из мађарског и хрватског дела Барање, јереј Милан Ерић је осветио, а потом и пререзао славски колач и благосиљао кољиво.

Кумовали су: Сабина Ножица из Шиклоша, Катица Ђурић из Белог Манастира и

Јован Вилић из Болмана, у Хрватској, који нам је рекао:

„Ја сам већ дуго година имао жељу да принесем жртву у част светог деспота Стефана Штиљановића, историјске личности ових простора. Корачајући стазама својих предака, данас је Бог тако хтео да ми се давнашња жеља оствари. Иако је велика врућина, хвала Богу многи су дошли да се поклоне светитељу. Ја сам одлучио да, уколико треба и здравље ме послужи, спреман сам да сваке године кумујем!“

Како кумовима, тако и организаторима празновања на Ђунтиру у својој пригодној беседи захвалио се духовни пастир барањских Срба, јереј Милан Ерић, који је том приликом нагласио и следеће:

„Видите и сами где је доспео свети Стефан Штиљановић. Он је био велики човек и велики светитељ, и заслужио је да га помињемо сваке године. Такође, заслужио би да му се, како су то чланови делегације из Ирига предложили, посвети један пут, који ће носити његово име. Треба да га направимо, а то можемо постићи само слогом, уз помоћ људи добре воље!“

На крају своје проповеди о. Ерић је присутне информисао да је од преосвећеног владике Лукијана, епископа будимског, затражио помоћ у циљу да се од патријарха српског Порфирија затражи благослов и одобрење да се део светих моштију деспота Стефана Штиљановића из Београда допреми у Шиклош, и положи у древну светињу.

„Ако то буде било, онда ћемо мошти пронети преко Ирига овамо у

Мађарску и замолићемо припаднике Војске Србије и Војске Мађарске да се сретну на граници и у њиховој пратњи донесемо свете мошти!“ – изразио је наду у свечаној проповеди јереј Милан Ерић.

Молебан је окончан пригодним посужењем на Ђунтиру, а потом су сви пошли у један од познатих угоститељских објеката града Шиклоша, где је уприличена трпеза љубави.

Након агапеа, у месном Дому културе одржан је и фолклорни програм КУД-а „Табан“ из Будимпеште, које је у пратњи Оркестра „Зора“ из Тукуље, на челу са Крунославом Кићом Агатићем, представио раскош и богатство српског фолклора.

Публика је уживала у предивним кореографијама фолклораша „Табана“ и свирачким бравурама тукуљских музичара, да би на крају програма бурним аплаузима наградила учеснике програма, у чије име се на гостопримству и аплаузима захвалио Игор Рус, члан руководства будимпештанског ансамбла.

Овогодишње присећање на славног претка, Светог Стефана Штиљановића, „пуног богољубља и предивног човекољубља“, чије мошти данас почивају у престолу града Београда, било је и више него свечано. Срби из мађарског и хрватског дела Барање поново су одали дужну пошту свецу и достојно се присетили његовог дела у посебној духовној атмосфери.

Овогодишње свечано присећање на Светог Стефана Штиљановића суфинансирани су: Уред премијера и Фонд „Бетлен Габор“.

Предраг Мандић

